

Η Θεολογική διάσταση και το ήθος των Ολυμπιακών αγώνων - Του Ηρακλή Ρεράκη

/ [Γνώμες](#)

Το γενικότερο αγωνιστικό πνεύμα, ριζωμένο στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και συνδυασμένο με την ανάγκη επιβίωσης του, καταλήγει να γίνει τρόπος ζωής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.

- Γράφει ο Ηρακλής Ρεράκης, Καθηγητής Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Η συνεχής δοκιμασία του Έλληνα, η αγωνιστική του επιμονή για συνεχή βελτίωση και για την κατάκτηση του καλύτερου, είναι όροι συνυφασμένοι με τον χαρακτήρα του, που συνδέονται με την κοινωνική του ζωή, με τη θρησκευτική του πίστη και εκφράζονται, μέσω των αρετών και των προτύπων του.

Οι αρχαίοι Έλληνες στην ιστορική τους πορεία βρίσκονται πάντοτε αγωνιζόμενοι για την επίτευξη ενός άθλου, μιας ανδραγαθίας, μιας νίκης, αναπτύσσοντας τη μέγιστη σωματική και πνευματική τους δύναμη.

Ακόμη και τους θεούς τους, σύμφωνα με τη μυθολογία τους, τους θέλουν να

αγωνίζονται με τους Τιτάνες και τους Γίγαντες και να νικούν, καθιστώντας τη γιγαντομαχία πρότυπο αγωγής και σύμβολο της νίκης του μέτρου, του λόγου και της αρμονίας, ενάντια στην αμετρία, την αλογία και τη βαρβαρότητα.

Το αγωνιστικό πάθος των αρχαίων Ελλήνων, βρήκε διέξοδο στους αθλητικούς αγώνες. Έτσι, ενώ πολλοί λαοί της αρχαιότητας είχαν γυμναστικές ασκήσεις, μόνον οι Έλληνες, τις σημαντικές αυτές ασκήσεις τις μετέτρεψαν σε αθλητικούς αγώνες.

Από την εποχή των ομηρικών επών εξιδανικεύεται η άθληση και συνδέεται με την πίστη στους Θεούς. Η αγωνιστική άμιλλα, για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας, μετατρέπεται, με το ελληνικό πνεύμα, σε αρετή. Ο ανταγωνισμός θεωρείται έρις, ενώ η άμιλλα και ο συναγωνισμός λογίζονται ως παιδαγωγικές αρετές, κυρίως κατά την αρχαϊκή και κλασσική εποχή.

Η άμιλλα επιλέγεται ως αρετή, διότι εμψυχώνει, εξευγενίζει, διδάσκει και συντελεί στην πνευματική πρόοδο. Έκπληκτοι οι απεσταλμένοι του Ξέρξη βρίσκουν τους Σπαρτιάτες στις Θερμοπύλες, λίγο πριν την μάχη, να αθλούνται και να συναγωνίζονται.

Οι νεκροί τιμούνται από τους Έλληνες με αγώνες και ο θάνατός τους αντιμετωπίζεται, με αισιοδοξία και ελπίδα, καθώς έπεσαν για το χρέος τους έναντι της πατρίδας αλλά και με τη χαρά και την ανακούφιση, που φέρνει η θυσία των νεκρών για την κοινή νίκη.

Με αυτήν τη στάση, ακόμη και ο θάνατος μετατρέπεται σε στοιχείο πνευματικής αναγέννησης και θριάμβου της ζωής. Το αγωνιστικό και συναγωνιστικό πνεύμα μετατρέπεται σε παιδαγωγικό ιδεώδες και διατηρεί στο κύτταρο των Ελλήνων, την αγωνιστική διάθεση για ό, τι το καλύτερο, σε όλη την πορεία της ιστορίας τους.

Ο αθλητισμός δημιούργημα του αρχαίου ελληνικού πνεύματος και φανέρωση υγιούς πολιτισμού, στήριξε και εξιδανίκευσε τον αγώνα για την ψυχοσωματική άνοδο του ανθρώπου, με βάση τα πρότυπα, τις αξίες, την αρετή, την ανθρωπιά και την πίστη στο θείο.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι αγώνες που διεξάγονταν στην αρχαία Ελλάδα, με κυρίαρχους τους Ολυμπιακούς, ενέπνεαν τους Έλληνες σε κάθε μορφής δραστηριότητες. Έτσι, δημιουργήθηκε ο πόθος επέκτασης και διεύρυνσης των σωματικών Ολυμπιακών αγώνων σε πνευματικούς και μουσικούς αγώνες.

Ταυτόχρονα, με την επίδρασή τους, έχουν, ως παιδαγωγική συνέπεια, τη

μετατροπή των επικίνδυνων ανταγωνιστικών διαθέσεων για συρράξεις μεταξύ ελληνικών φυλών και πόλεων, σε επιθυμία συμμετοχής σε ειρηνικούς και ευγενείς αθλητικούς συναγωνισμούς, που ανέπτυσαν τη φιλία, τη συνεργασία, την αλληλοστήριξη.

Με αυτόν τον τρόπο, σε καιρούς χαλεπούς και κρίσιμους για την επιβίωση του Ελληνισμού, επιτυγχάνεται η σφυρηλάτηση της εθνικής ελληνικής ενότητας και αλληλεγγύης, με βάση το ομόαιμον, το ομόθρησκον και το ομόγλωσσον.

Έχει ιδιαίτερη αξία ότι μέσα από το πνεύμα των Ολυμπιακών αγώνων επιβεβαιώνεται η σταδιακή, αλλά ουσιαστική μετακίνηση του ενδιαφέροντος των αρχαίων Ελλήνων από τον φυσικοκεντρισμό στον ανθρωποκεντρισμό.

Με τους Ολυμπιακούς αγώνες, ο άνθρωπος εμφανίζεται προικισμένος με πνευματικές, αισθητικές, σωματικές και εθνικές δυνάμεις, χαρίσματα και ικανότητες.

Οι ολυμπιακοί αγώνες έδωσαν το έναυσμα για συνδυασμό των πνευματικών με τα σωματικά και αισθητικά χαρίσματα, προκειμένου να γίνει κοινά αποδεκτή η αλήθεια, που φέρνει την αρμονία τόσο στον ίδιο τον άνθρωπο όσο και στις σχέσεις του με τον πλησίον του -συναθλητή ή θεατή.

Οι Έλληνες, επίσης, έδειξαν με τους αγώνες πόση μεγάλη σημασία και αξία έδιδαν στην εκτός του σχολείου αγωγή, στην περιβαλλοντική και κοινωνική αγωγή και μόρφωση, δηλαδή στα βιώματα, τα πρότυπα και τις επιρροές που εισπράττουν οι νέοι ή οι ώριμοι- από όσα βλέπουν, ακούν, αισθάνονται και αντιλαμβάνονται να συμβαίνουν γύρω τους.

Με τον τρόπο αυτόν, ανοίγονταν οι ορίζοντες και οι προοπτικές τους, έτσι ώστε να μην σκέπτονται ατομοκεντρικά, αλλά να συνειδητοποιούν ότι η ζωή τους εξαρτώνται και καθορίζονται και από τους άλλους, είτε είναι συμπολίτες τους, είτε ακόμη και πολίτες γειτονικών πόλεων και κρατών.

Σημειώνεται ότι εκτός των σωματικών αγώνων τελούνταν και πνευματικοί και μουσικοί αγώνες, στους οποίους προσέρχονταν και λάμβαναν μέρος συγγραφείς, λυρικοί, σοφιστές, ποιητές κ.ά. Εκεί αναγίνωσκαν τα έργα τους, δίδασκαν και εξέθεταν τις απόψεις τους, όπως συνέβη, για παράδειγμα, με τον ιστορικό Ηρόδοτο, τους σοφιστές Ιππία και Γοργία, τον Ξενοκλή, τον Ευριπίδη, τον Λυσία, τον Ισοκράτη κ.ά.

Για τους νέους, ήταν πολύ σημαντικό γεγονός να βλέπουν τον λαό τους, μαζί με τους γειτονικούς λαούς, να στοχάζονται, να συσκέπτονται, να αισθάνονται την

ανάγκη της ειρήνης, της συνεργασίας και της ενότητας, διότι έτσι δημιουργούσαν και αυτοί ειρηνικές και οικουμενικές στάσεις και συμπεριφορές.

Η 'καλοκαγαθία', η δημιουργία «αγαθών πολιτών», κατά τον Πλάτωνα, ήταν μέσα στην καρδιά του Ολυμπιακού πνεύματος. Ο άνθρωπος που συμμετέχει, ως αγωνιστής ή θεατής στους αγώνες, μαθαίνει να ακολουθεί το «ευ αγωνίζεσθε» στη ζωή του.

Γίνεται υπεύθυνος, επιθυμεί να φύγει από την ανωνυμία της μάζας, αυξάνεται η προσπάθειά του, για να προβάλλει τον εαυτό του, σφριγηλό, σε δύναμη και αρετή, στο χώρο και τον χρόνο της εποχής του, να αποκτήσει οντότητα, αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση και να συνειδητοποιήσει τον εαυτό του, μέσα από την συναγωνιστική του γνωριμία με τους άλλους.

Στα πιο σημαντικά παιδαγωγικά σχήματα του Ολυμπιακού πνεύματος συγκαταλέγεται και η θεώρηση του ανθρώπου, ως ψυχοσωματικού όντος καθώς και η εμμονή για μια σύμμετρη ανάπτυξη των σωματικών και των πνευματικών του προτύπων.

Η Αθήνα, εξάλλου, ήταν εκείνη που εισήγαγε στο παιδαγωγικό της σύστημα την ισορροπία στην άσκηση και τη λειτουργία, του σώματος και του πνεύματος και την αρμονική σύνδεση και συνύπαρξη και των δύο, μια ισορροπία, που υιοθετήθηκε και από τον Χριστιανισμό.

Το «νούς υγιής εν σώματι υγιή» εξακολουθεί, ως σήμερα, να εγγράφεται στους στόχους και τους σκοπούς της παγκόσμιας αγωγής, παρά τις διαφοροποιήσεις και τις διορθωτικές αναπροσαρμογές στο περιεχόμενο του.

Η ισόρροπη και αρμονική στάση, έναντι των σωματικών και πνευματικών συστατικών της ύπαρξης, προφυλάσσει τον άνθρωπο από το υπερβολικό ενδιαφέρον, που μπορεί να επιδείξει για ένα από τα δύο στοιχεία και τις συνέπειες που μπορεί να έχει αυτή η υπερβολή και η αμετρία.

Με βάση τα παραπάνω, είναι σαφές ότι ο Ολυμπισμός μετέδιδε και ενέπνεε σπουδαίες αρετές στους αθλητές καθώς συνέδεε του αγώνες τους με τον σεβασμό τους στο Θείο, με την παγκοσμιότητα, τη χωρίς διακρίσεις καλλιέργεια του πνεύματος της ομαδικότητας, την αμοιβαία κατανόηση, τη φιλία, τη συνεργασία, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την ειρηνική συνύπαρξη και συμβίωση καθώς και με την αποδοχή των κοινών ηθικών και αγωνιστικών κανόνων, τον σεβασμό του διαφορετικού και την αναγνώριση της ανωτερότητας του καλύτερου.

Το ερώτημα είναι, αν οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες διατηρούν το πνεύμα, το

ήθος και τον σκοπό που είχαν, όταν συστήθηκαν!

Πηγή: pemptousia.gr